

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ข้อ คือ ๑. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ๒. เพื่อศึกษาบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ๓. เพื่อศึกษาแนวทางการนำวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มาปรับใช้กับคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษา รวบรวม ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับประวัติและผลงานของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) รวมทั้งได้สัมภาษณ์ เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ชีวประวัติและผลงานของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร)

การศึกษาชีวประวัติและผลงานของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ผลของการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้ หลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า เป็นบุคคลที่นิกายมหายานพระเครื่องจำนวนมาก ให้ความสำคัญ เลื่อมใสและศรัทธาในชื่อเสียงและบารมีของท่าน ชีวประวัติของหลวงปู่ มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

หลวงปู่ศุข เกสโร เกิดเมื่อวันจันทร์ เดือน ๔ ปีจอ พ.ศ. ๒๓๙๐ ตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๙๐ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๔ ปีวอก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ณ บ้านข้างวัดปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอดอนสัก จังหวัดชัยนาท ได้อุปสมบท ณ วัดโพธิ์บางเขน หรือปัจจุบันชื่อว่า วัดโพธิ์ทองล่าง เมื่อบวชแล้วได้ศึกษาพระธรรมวินัย มีความรอบรู้ ในพระไตรปิฎก และเชี่ยวชาญทางวิปัสสนากรรมฐาน ด้วยเหตุที่ท่านเป็นผู้แตกฉานในภาษา และ อักษรเลขยันต์มาก่อน จึงทำให้ท่านได้ปฏิบัติและเรียนรู้วิชาทางด้านไสยศาสตร์ และคาถาอาคมได้ เป็นอย่างดี โดยมีพระอาจารย์เชย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางพุทธาคม และเป็นอาจารย์สอนวิปัสสนา กรรมฐาน และการทำสมาธิจิตเพ่งกสิณอย่างชำนาญเกิดเป็นนิสัยภาวะ กล่าวได้ว่า การเพ่งกสิณและทำ สมาธิจิต ของหลวงปู่เป็นพื้นฐานในการศึกษาคาถาอาคมต่างๆ ซึ่งท่านมีจิตใจที่แน่วแน่ มุ่งปฏิบัติ อย่างจริงจัง จนเกิดพลังจิตที่กล้าแข็งเป็นอย่างยิ่ง กสิณที่ฝึกประกอบด้วย อาโปกสิณ เตโชกสิณ วาโย กสิณ ปฐวีกสิณ อันเป็นธาตุทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ลม และไฟ ตามหลักของการฝึกกสิณในคัมภีร์วิมุตติ มรรคและคัมภีร์วิสุทธิมรรค จนสามารถแยกธาตุได้ด้วยความชำนาญ

ด้วยความชำนาญในกลอนและการแสดงฤทธิ์ตามวิธีที่ปรากฏในคัมภีร์วิมุตติมรรคดังกล่าว ซึ่งหลวงปู่ได้ฝึกฝนและสามารถปฏิบัติเห็นผลจริง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการผูกหุ่นพยนต์ เสกใบมะขามเป็นตัวต่อตัวแตน เสกให้คนเป็นจระเข้ เสกหัวปลีให้เป็นกระต่าย ระเบิดน้ำลงไปนั่งบริกรรมทำตะกรุดโดยจิ๋วไม่เปียก ซึ่งล้วนแต่เป็นการแสดงฤทธิ์ที่ผู้ปฏิบัติตามหลักอิทธิวิธีสามารถกระทำได้ ที่ไม่อาจพบเห็นได้ทั่วไป หลวงปู่จึงเป็นแบบอย่างของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาผู้ได้ฝึกฝนตนเองตามหลักการที่ปรากฏในคัมภีร์ จึงทำให้หลวงปู่เป็นยอดพระเกจิอาจารย์ ในด้านคงกระพันหนังเหนียวมหาอุตเมตตามหาเสน่ห์ แคล้วคลาด โชคลาภ เป็นต้น

ผลงานและเกียรติคุณด้านต่างๆ ของพระครูวิมลคุณากร (หลวงปู่ศุข เกสโร) มีมากมาย เช่น การปลุกเสกพระเครื่อง วัตถุมงคลต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิต ผลงานในด้านการก่อสร้างศาสนสถานต่างๆ ภายในวัดปากคลองมะขามเฒ่า การปกครองวัดและคณะสงฆ์ในฐานะเป็นเจ้าอาวาสและเป็นเจ้าคณะอำเภอ รวมทั้งเป็นพระอุปชฌาย์ทำหน้าที่ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรทั้งใกล้และไกล พระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) นับว่าเป็นพระภิกษุสงฆ์รูปหนึ่งที่ทำการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนทั่วไปตามพุทธประสงค์ในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา กล่าวคือ ท่านเป็นพระภิกษุผู้เปี่ยมด้วยศีล เมตตาธรรม มีหลักเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนามากมายหลายประการ เช่น การสร้างศาสนวัตถุ มีอุโบสถ เจดีย์ และพระเครื่องบูชาต่างๆ เป็นต้น แก่ประชาชนทั่วไปซึ่งมีผลต่อการน้อมนำหลักธรรมไปยึดถือปฏิบัติตามลำดับซึ่งสามารถเห็นไปทั่วไปในชุมชนละแวกนั้นๆ และใกล้เคียงในปัจจุบัน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประกอบด้วย ๕ ประการ คือ สัจจะ เป็นเรื่องจริง ตถตา เป็นเรื่องแท้ กาละเหมาะสมกับกาลเวลา ปิยะ เป็นเรื่องที่คนชอบ และอัทธนะ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕.๑.๒ บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร)

กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มีหลายวิธี พระภิกษุสงฆ์จะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับความถนัด และลักษณะของผู้รับ เช่น

(๑) การเทศนา คือ การแสดงธรรมสั่งสอนตามหลักพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งวิธีนี้พระภิกษุสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่อยู่เป็นประจำ

(๒) ปาฐกถาธรรม คือ การบรรยายธรรมะให้ผู้อื่นฟัง โดยทั่วไปจะยืนพูด และผู้พูดจะต้องมีลีลาในการพูด เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังเป็นพิเศษ เป็นวิธีการแสดงธรรมแบบใหม่

(๓) อภิปรายธรรม คือ การชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นในหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่ง ให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นการเผยแผ่อีกรูปแบบหนึ่ง

(๔) สันทนาธรรม คือ การพูดจาหรือก่นในหลักธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาชีวิต โดยยึดหลักทางสายกลาง

(๕) การสอนสมถกรรมฐานหรือวิปัสสนากรรมฐาน คือ การสอนให้นั่งสมาธิภาวนา เพื่อให้ใจเป็นสมาธิหรือเข้าใจสภาวะตามความเป็นจริงของสังขารตามหลักไตรลักษณ์ พระบางรูปสอนทั้งพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา มีการบวชชีพรามณ์ บางรูปสอนตามโรงเรียนแนะนำครูและนักเรียนให้ฝึกกรรมฐาน

หลักการ รูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ตามที่ได้ทำการศึกษาพบว่าท่านยังอิงอาศัยในเรื่องดังกล่าวเป็นบริบทหรือพื้นฐานทางด้านจิตใจ กล่าวคือ ท่านมุ่งเน้นไปที่ความศรัทธาของสิ่งต่างๆ เพื่อโน้มน้าวผู้คนให้สนใจ ตื่นเต้น อยากรู้ อยากเห็นและอยากทำเป็น เป็นเบื้องต้น

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ใช้วิธีแสดงธรรมนั้นต้องยึดหลัก ๔ ประการได้แก่ สันติสสนา ซึ่งแจ้งให้เห็นชัด สมาทปนา ชวนใจให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ สมุตเตชนา เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า และสัมปหังสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง เมื่อผู้เผยแผ่สามารถปฏิบัติได้ตามข้างต้นแล้ว ผลที่จะเกิดแก่ผู้ฟังก็จะอยู่ในขอบเขต ๓ ด้านอันเป็นประโยชน์ คือ ทิฐฐธัมมิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน สัมปรายิกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในเบื้องหน้าหรือภพหน้าและ ปรมัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์อย่างยิ่ง ได้แก่ การบรรลุธรรมตามลำดับขั้น มีพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ เป็นที่สุด

ส่วนหลักธรรมและกุศลโลบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระครูวิมลคุณากร พอสรุปเป็นข้อๆ ได้ว่า หลวงปู่สอนให้มีความกตัญญูกตเวทีโดยท่านได้ทำให้ดูเป็นตัวอย่างในการปรนนิบัติดูแลแม่ของท่าน หลวงปู่สอนให้เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ให้ประกอบสัมมาชีพ และมีความรักความสามัคคีต่อกัน ซึ่งโดยรวมแล้วจัดอยู่ขอบข่ายของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญานั้นเอง และในประเด็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของท่านนั้น พิจารณาได้จากการที่ท่านสร้างวัดถุ่มงคลต่างๆ ขึ้นมาก็เพื่อเป็นสิริมงคล เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนในอำนาจ บารมีแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย มีกำลังใจประกอบการทำงานที่สุจริต มีศีลธรรมประจำใจ ดังนั้น การประยุกต์แนวปฏิบัติตามหลักการสอนของพระครูวิมลคุณากร (หลวงปู่ศุข เกสโร) มาใช้ในชีวิตประจำวันกล่าวเฉพาะในด้านการบำเพ็ญสมาธิตามหลักสมถกรรมฐาน หากผู้คนในสังคมสามารถปฏิบัติตามได้แล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า ช่วยทำให้จิตใจผ่องคลาย ละความวิตกกังวลลงได้ มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น สามารถทำให้มีสติสัมปชัญญะรู้ตัวตลอดเวลา สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของชีวิตได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งประโยชน์ในด้านการปฏิบัติธรรม คือ การทำสมาธิเป็นการเตรียมจิตให้พร้อมที่จะใช้ปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริงซึ่งจะนำไปสู่ปัญญาและวิมุตติในที่สุด

๕.๑.๓ แนวทางการนำวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มาปรับใช้กับคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

พระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) ท่านได้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด และได้ทุ่มเทร่างกายแรงใจในการเผยแผ่ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นพระนักปฏิบัติ นักเผยแผ่ นักพัฒนาและนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งผลงานของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) สามารถวิเคราะห์แนวทางการนำวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มาปรับใช้ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนา ด้านสาธารณูปการ

ด้านการศึกษา ผลงานด้านการศึกษาหลวงปู่ศุข ส่วนใหญ่จึงเน้นการสอนลูกศิษย์ทางด้านวิชาอาคม และสั่งสอนให้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนดี ประพฤติดี อยู่ในศีลในธรรม ท่านได้มีศิษย์เอกเป็นถึงเชื้อพระวงศ์ คือ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ท่านได้ถ่ายทอดวิชาอาคมต่างๆ ให้กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์จนหมด รวมถึงมีตำนานเกี่ยวกับกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่ได้นำผ้าเจียดจากหลวงปู่ศุขไปแจกให้แก่ทหารเรือ เพื่อทำการทดลองอาคม โดยมี ย่างหาญทะเล ซึ่งเป็นทหารคนสำคัญ เป็นผู้รับอาสาทดลอง อีกทั้งได้วาดภาพพุทธประวัติด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง ที่อุโบสถด้านในหน้าอุโบสถ ซึ่งปรากฏจนทุกวันนี้

ด้านการปกครอง พระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ เจ้าอาวาสวัดปากคลองมะขามเฒ่า มีผลงานด้านการปกครอง โดยการดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจที่วัดโดยการสวดส้อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ที่อยู่ในวัดหรือในการปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย จะยึดถือปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอันเป็นพระพุทธบัญญัติแบบบริสุทธิ์ มิได้ปฏิรูปให้แปรเปลี่ยนไปตามผู้ปฏิบัติ เช่นลัทธิอื่นหรือคณะสงฆ์อื่น ดังนั้นในการปกครองคณะสงฆ์ทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาจึงยึดมั่นในพระธรรมวินัยเป็นกฎหมายสูงสุด

ด้านการเผยแผ่ศาสนา ผลงานด้านการเผยแผ่ศาสนาของหลวงปู่ศุข โดยผ่านทางตำราสมุนไพรร และการสร้างวัดถุมงคล ดังนี้

๑. ตำราสมุนไพรร หลวงปู่ศุขได้มีตำรายาสมุนไพรร ที่ลูกศิษย์ได้จัดบันทึกไว้ และเผยแผร์ให้แก่ประชาชน เช่น ยาแก้โรคมะเร็ง ยาแก้ปวดเมื่อยต่างชนิด ยาแก้ปวดขาอย่างรุนแรง ยาลดความอ้วน ยาลดไขมันในร่างกาย ยาแก้โรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด ยาแก้โรคหัวใจ ยาแก้โรคความดันโลหิตสูง ยาแก้ความดันโลหิตต่ำ ยาแก้โรคโลหิตจาง ยาแก้โรคเบาหวาน ยาแก้โรคเหนื่อยหอบ ยาแก้เครื่องสืบนั่นอ่อน ยาแก้โรคเครื่องสืบนั่นตาย

๒. การสร้างวัดถุมงคล หลวงปู่ศุข เป็นเกจิอาจารย์รุ่นเก่าที่มีความเข้มขลัง ซึ่งที่ผ่านมาต่างได้รับประสบการณ์กันไม่น้อย หรือแม้แต่คนรุ่นใหม่ถ้าศรัทธาจริงย่อมแสวงหาวัดถุมงคลมาบูชากันได้ เช่น พระหลวงปู่ศุข พิมพ์ฐานสี่เหลี่ยมฐานบัวตูม พระหลวงปู่ศุข พิมพ์สามเหลี่ยมแจกแม่ครัว

พระหลวงปู่ศุข พิมพ์สี่เหลี่ยมประภามณฑลข้างรัศมี เนื้อชิน เหรียญพระพุทธรธรรมจักร เหรียญหลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า ๒๔๖๖ เหรียญกรมหลวงชุมพรฯ พ.ศ. ๒๔๖๖ เหรียญฐานและฉัตรรูปหลวงปู่ศุข ประคำมือหลวงปู่ศุข เสื่อยันต์หลวงปู่ศุข ตะกรุดหลวงปู่ศุข

ด้านสาธารณูปการ พระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มีผลงานด้านสาธารณูปการ โดยการช่วยเหลือ อุดหนุน หรือเกื้อกูล คนส่วนมากหรือคนทั่วไปหรือกิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการวัดให้อยู่ในความเรียบร้อย เป็นงานเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของวัด ได้แก่ การก่อสร้าง และบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถานให้วัดเรียบร้อยดีงาม ซึ่งได้แก่ การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนา ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ พระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) มีความมุ่งหมายของสาธารณูปการเพื่อบำรุงรักษาและส่งเสริมวัดให้เป็นที่อำนวยการประโยชน์แก่ประชาชน หรือแก่สังคมผู้เป็นเจ้าของวัดให้วัฒนาสถาพรสืบไป เมื่อชาวบ้านนิมนต์ให้หลวงปู่ศุขอยู่ ณ วัดปากคลองมะขามเฒ่า ภายหลังชาวบ้าน ได้ถวายบ้านโดยริ้อมาสร้างเป็นกุฏิถาวร ๔ หลัง และทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี ปุณณียวัตถุภายในวัดและถาวรวัตถุสิ่งก่อสร้างภายในบริเวณของวัดมีดังนี้ พระพุทธรูป รอยพระพุทธรูปบาท ๘ หลัง ศาลาการเปรียญ หอประชุมสงฆ์ อุโบสถ มณฑป เจดีย์ ๒ องค์ ศาลาหอฉัน ศาลาปริวาสธรรม หอระฆังศาลาพักร้อน เป็นต้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูวิมลคุณากร (ศุข เกสโร) โดยได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับตำราศาสนมนไพรของหลวงปู่ในเชิงทดลอง เพื่อได้ทั้งเกสซ์โฮสและธรรมโฮส
๒. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนานักประชาสัมพันธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีจำนวนมากขึ้นให้ทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน
๓. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมงานด้านการประชาสัมพันธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ให้มากขึ้นกว่านี้

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑. ควรทำวิจัยศึกษาบทบาทของพระเถระที่สร้างคุณงามความดีในด้านการเทศนาสั่งสอนพุทธบริษัท และบำเพ็ญประโยชน์ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น

๒. ผู้ที่ต้องการจะนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ควรคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กรชุมชนที่แต่ละแห่งมีสภาพไม่เหมือนกัน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการงาน เทคนิคในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากพุทธศาสนิกชนทั่วไป ที่จะสามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าประจักษ์สัมพันธสือสารสู่ประชาชนให้เกิดการรู้จัก มีความสนใจรับรู้ เกิดศรัทธายอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ